

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

3. Miejscowość

ŁUCZYNA

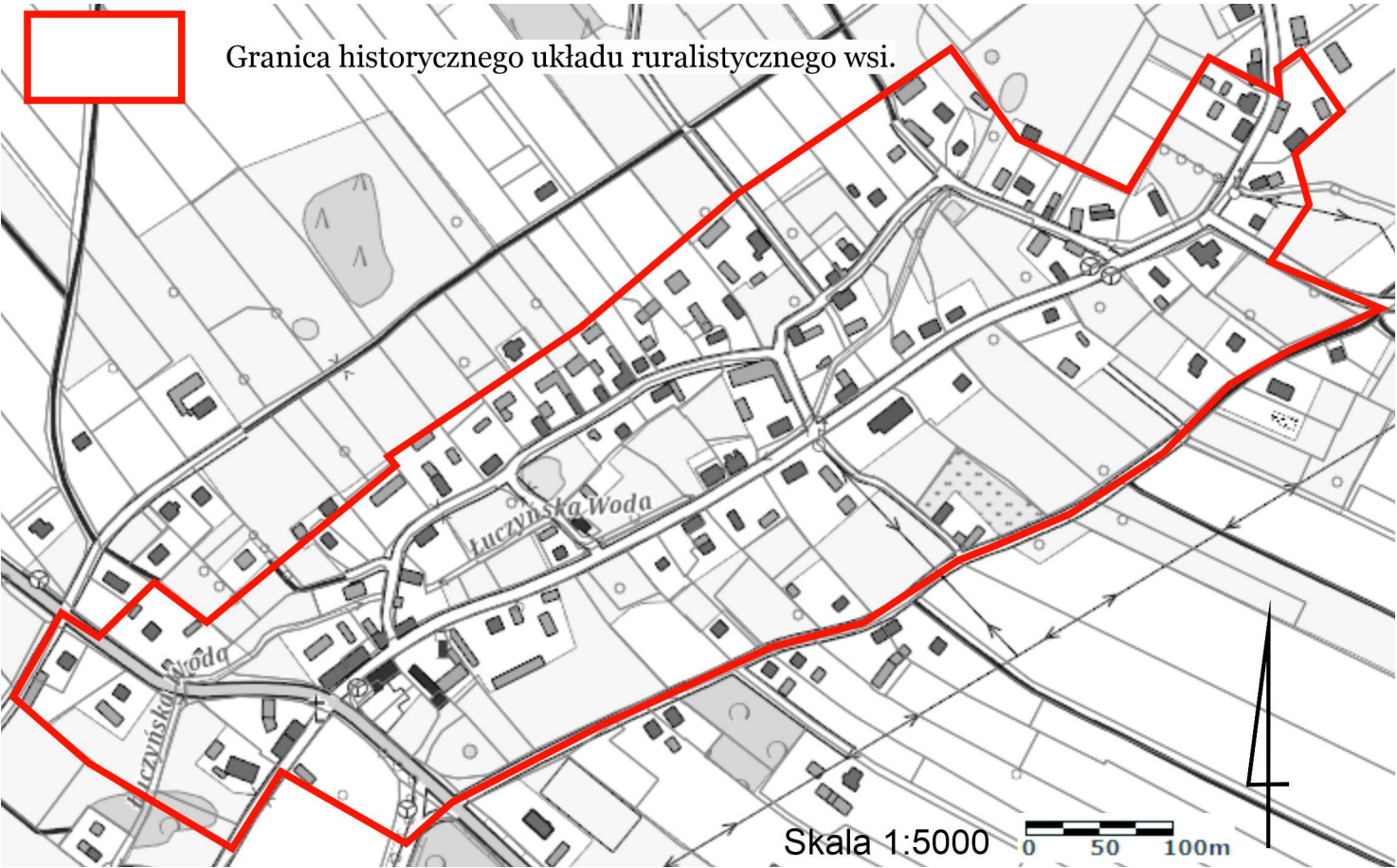
1. Nazwa

Historyczny układ ruralistyczny wsi

2. Czas powstania

1251, 1847, 1945

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **OLEŚNICKI**

Gmina **DOBROSZYCE**

6. Współrzędne geograficzne

51°17'56"N 17°16'55"E

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne

rolnicze

8. Stan zachowania

4

Poprzednie nazwy miejscowości: 1251 r. - Lutzina, Luzina; 1283 r. - Lucina; 1845 r. - Nieder i Ober Lutzine; 1891 r. - Nieder i Oder Luzine; 1932 r., 1938 r. - Luzine.

Historia wsi i dóbr: Wieś Łuczyna została założona 20 kwietnia 1251 r. na prawie niemieckim przez biskupa Tomasza z Wrocławia. W 1283 r. wymieniany jest proboszcz Smilo z Łuczyny. W 1845 r. miejscowość dzieli się na część górną i dolną (*Ober* i *Nieder*). W części dolnej znajduje się kościół ewangelicki, szkoła ewangelicka, pałac, 2 folwarki: jeden w samej wsi, drugi poza nią, 77 posesji ze 105 budynkami mieszkalnymi, 10 tkalni płótna lnianego, cegielnia, browar, gorzelnia. Wśród 783 mieszkańców jest 12 katolików, 2 wolnych ogrodników, 1 wolny chałupnik, 20 rzemieślników, 10 handlarzy drewna. Do tej części wsi należały też 2 młyny wodne o nazwach : Funkemuhle i Neumuhle, przy których w 4 budynkach mieszkalnych żyło 36 ewangelików. W części górnej wsi znajdował się folwark, browar, gorzelnia oraz 7 posesji z 10 budynkami mieszkalnymi, w których żyły 53 osoby, w tym 1 katolik. W XIX w. dokonany zostaje nie tylko podział administracyjny, ale i własnościowy majątku w Łuczynie. Od 1847 r. głównym właścicielem tych dóbr jest szpital św. Bernarda z Wrocławia. Od 1854 r. posiada tu swe włości także rodzina von Roeder. W 1891 r. nadal istnieje podział wsi na część górną i dolną. Część dolna stanowi majątek rycerski o powierzchni 250 ha, w tym 199 ha pól, 20 ha łąk, 20 ha lasu. Prowadzona jest hodowla koni, bydła, owiec i trzody chlewnej. Pracuje browar i piekarnia. Część górna to także majątek rycerski obejmujący 80 ha ziemi, w tym 62 ha pól. W 1912 r. Łuczyna jest majątkiem rycerskim z 2 folwarkami. W 1937 r. głównym właścicielem wsi jest Georg von Roeder. W jego ręku znajduje się 1218 ha ziemi, w tym 61,5 ha pól i łąk, 1156,5 ha lasu. Duża wieś wielodrożnicowa powstała z połączenia dwóch miejscowości (granicę obu wyznacza droga biegnąca w kierunku północny-zachód południowy wschód). Wieś górna - północna - wykształcona z pierwotnej owalnicy, której zarys widoczny jest w centrum miejscowości, posiada zabudowę skupioną, rozlokowaną po obu stronach gęstej sieci drożnej, na działkach siedliskowych o znacznych rozmiarach. Obejścia gospodarskie, w większości w typie zagrodowym, zabudowane wokół czworobocznych podwórek. W centrum wsi budynek kościoła; na południe od niego, w pewnym oddaleniu, poza obszarem zabudowy pozostałości niewielkiego cmentarza. Po północnej stronie drogi dojazdowej ze Strzelc budynek wiejskiej szkoły. Południowa część wsi posiada zabudowę bardziej rozproszoną, obejścia gospodarskie mniejsze, jedynie częściowo zagrodowe. Na zachód od zabudowań wsi, wzdłuż młynówki, znajdują się pozostałości trzech młynów wodnych. Przy wjeździe do wsi od strony Strzelc, po południowej stronie drogi położony jest duży cmentarz.

Bibliografia:

- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, woj. wrocławskie, red. J. Pokora, M. Zlat, t. IV, Oleśnica, Bierutów i okolice, Warszawa 1983
- Johann Georg Knie, Alphabetisch-statistisch- topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien : nebst beigefügter Nachweisung von der Eintheilung des Landes nach den Bezirken der drei königlichen Regierungen, den darin enthaltenen Fürstenthümern und Kreisen, mit Angabe des Flächeninhaltes, der mittlern Erhebung über die Meeresfläche, der Bewohner, Gebäude, des Viehstandes usw. - 2. verm. u. verb. Aufl., Breslau 1845
- Hans Lutsch, Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien , Bd. 2., Die Kunstdenkmäler der Landkreise des Reg.-Bezirks Breslau, Breslau 1889
- Romuald M. Łuczyński, Losy rezydencji dolnośląskich w latach 1945-1991, Wrocław 2010
- Rospond S., Bork H., Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska, Warszawa-Wrocław 1970, t.1, t.2, Warszawa-Wrocław 1985,
- Die Rittergüter und selbständigen Gutsbezirke in der Provinz Schlesien, Breslau 1870.
- Schlesisches Güter-Adressbuch, Breslau 1886, 1891, 1894, 1902, 1905, 1909, 1912, 1917, 1921, 1926, 1930.

Materiały kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887 r., nowelizacja 1929 r., wydanie 1937-1940 r.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, ochrona dominant, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona terenu dawnego cmentarza ewangelickiego.

czerwiec 2023
Justyna Kość

